

BAUBLIŲ KAIMO
BIBLIOTĖKOS ISTORIJA
(1949-1956-2003)

Kretinga, 2003

TURINYS

1. Bibliotekų istorija- kultūros istorijos dalis.....	3
2. Baublių kaimo biblioteka kaimo istorijos kontekste.....	4
2.1. Darbo rodiklių analizė.....	5- 7
2.2. Fondų augimo kreivė.....	8
2.3. Darbuotojų kaita bibliotekoje.....	9-11
2.4. Renginiai, klubai , būrelių veikla.....	12-13
3. Patalpos. Ūkinė veikla.....	14-16
4. Bibliotekos aptarnaujamas mokroraJonas. Gyventojai.....	17
5. Bibliotekos vizija ir perspektyvos.....	18
Naudotos literatūros sąrašas.....	19
 PRIEDAI	
1. Iš bibliotekos metraščio.....	21
2. Apie biblioteką rašyta	22

1. BIBLIOTEKŲ ISTORIJA- KULTŪROS ISTORIJOS DALIS

Visą žmonijos civilizacijos raidą galime sekti, keliaudami kultūros isrorijos pėdsakais. Bene geriausiai vienos ar kitos epochos kultūrinį pasiekimų lygį nusako knyga, jos istorija, bibliotekų kūrimosi etapai. Jau nuo tada, kai 3- iame t. pr. Kr. Šumere ir Egipte atsirado pirmosios molio lentelių ir papirusų ritinių saugyklos iki viduramžių vienuolynų skriptoriumų, iki XIV- XV a., pirmųjų bibliotekų atsiradimo Lietuvoje ir iki mūsų dienų virtualių bibliotekų kūrimosi etapo, visus tuos ilgus šimtmečius, žmonijos kultūros vystymosi istoriją galime stebėti per bibliotekų istorijos prizmę. Visa kas vyko istorijos bėgsme: karai, revoliucijos, politiniai ir socialiniai pokyčiai, mokslo ir technikos pasiekimai tiesiogiai įtakojo bibliotekų kilimą arba nuosmukį, klestėjimą arba žlugimą. „Tyrinėtojai nurodo įvairius socialinius, ekonominius ir kultūrinius faktorius, sąlygojusius viešųjų bibliotekų raidą <...> Finansiniai ištekliai, urbanizacijos lygis, industrializacija, energingi ir progresyvūs lyderiai, mokyklų sistemos lygis, visuomenės raštingumas laikomi viešųjų bibliotekų atsiradimo ir plėtotės veiksniais”¹.

Biblioteka ir knyga tiesiogiai adekvati žmonijos kultūros išsivystymo lygiui. Lietuvos bibliotekoms per šešis jos gyvavimo amžius taip pat teko daugybė išbandymų istorijos vingiuose. Kadangi Baublių kaimo biblioteka buvo įkurta pokario metais, vykdant sovietų sąjungos CK nutarimus, šiame darbe plačiau paanalizuosime būtent to laikotarpio bibliotekų kūrimosi aspektus. „Sovietinė bibliotekininkystė masinę biblioteką traktavo visų pirma kaip *politinio švietimo ir partinės propagandos* sistemos elementą, turėjusį vadovauti darbo žmonių skaitymui, o fondus naudoti jų komunistiniam auklėjimui”². Siekiant įgyvendinti šiuos tikslus kaimuose ir miesteliuose imta steigti pirmiausia klubus skaityklas, kurie, šalia skaitytojų aptarnavimo, turėjo dirbti masinį-politinį ir kultūros-švietimo darbą. Klubai-skaityklos kūrėsi labai sparčiai. 1950m. respublikoje jau veikė per 3 tūkstančius tokių skaityklų, viena jų 1949m. įkurta Kretingos valsčiuje, Baublių kaime. „Kolūkių bibliotekos respublikoje ėmė kurtis tuomet, kai kaimui aptarnauti knyga jau buvo sukurtos klubų-skaityklų bibliotekos bei valsčių bibliotekose sudaryti reikiami knygų fondai kilnojamosioms bibliotekėlėms komplektuoti. Vykdydamas Lietuvos Komunistų partijos VI suvažiavimo nurodymus, Kultūros-švietimo įstaigų komitetas įpareigojo Kultūros-švietimo darbo skyrius klubus-skaityklas ir kaimo bibliotekas perdislokuoti taip, kad visų pirma būtų aptarnaujami kolūkių centrai”³. Taip, Baublių gyvenvietei tapus „Jaunosios Gvardijos” kolūkio centru, 1956m. čia buvo atidaryta biblioteka.

¹ Gluosienė, A. Viešųjų bibliotekų raida. *Tarp knygų*, 1997, lapkritis, p.9.

² Gluosienė, A. Viešųjų bibliotekų raida. *Tarp knygų*, 1998, vasaris, p. 11.

³ Sinkevičius, K. Lietuvos TSR bibliotekų istorija. Vilnius: Mokslas, 1983. p.122.

Siekiant visapusiškai apžvelgti Baublių kaimo bibliotekos raidą, pirmiausia norisi paminėti pačios vietovės, kurioje randasi biblioteka, istorinius faktus, sąlygojusius bibliotekos įkūrimą, vystymąsi, praėjusių penkių dešimčių metų politinius ir ekonominius niuansus, vienaip ar kitaip turėjusius įtakos bibliotekos darbui. Visa kas vyko šalies istorijoje, buvo neatsiejama baubliškių gyvenimo dalis ir neatsiejama kaimo bibliotekos dalis.

Penkiasdešimt metų nėra ilgas laiko tarpas bibliotekos gyvenime, tuo labiau, kad Kretingos rajono Baublių kaimo proistorė siekia II a. pr. m. e., šitai (1977m. atliktų kasinėjimų duomenimis), liūdija senieji Baublių pilkapiai, prisiglaudę Minijos žemupyje. Baubliškių gyvenimai, išbarstyti vieniemiuose, šalia Didžiojo Palikimo ir šalia maro kapelių, krūpčiojo vėtomi ir mėtomi visų jiems tekusių istorinių išbandymų. Buvo karai, buvo trėmimai į Sibirą, buvo varymo į kolūkius laikmetis. Baubliuose niekada nebuvo bažnyčios, todėl neteko matyti jos uždarymo ir naikimo, bet buvo kryžių laužymo metas, visa tai mena senieji Baublių kaimo gyventojai.

Nuo 1926m. baubliškiai turėjo savo pradžios mokyklą, kurią baigę gabesnieji ar labiau pasiturintys mokslus tęsdavo Kretingoje. Nors reikia paminėti, kad ir baigusieji pradžios mokyklą tuomet įgydavo tam tikrą statusą. Juk neraštingumas kaime tuo laiku buvo kasdienybė, žmonės tiesiog taip gyveno. Mokykla iki pat sovietų valdžios metų buvo vienintelis kultūros židinys Baubliuose. Kad žmonėms reikėjo žinių ir mokslo rodo ir tas faktas, jog 1933m. prie mokyklos pradėjo veikti jaunųjų ūkininkų kursai. Pokarį, sovietų valdžios metus žmonės interpretuoja kiekvienas savaip. Tai kiekvieno iš jų pergyventi metai, skausmai, netektys, džiaugsmas. Šalia asmeniškų patirties, atsistoja ir bendruomeniškoji patirtis, tai kolūkių kūrimosi laikmetis, partijos nurodymais palietęs kiekvieną ir visus kartu.

Viena pirmųjų įstaigų atsiradusių Baublių kaime, kolūkių kūrimosi pradžioje, buvo klubas-skaitykla, įkurta 1949m., matomai, turėjusi tarnauti komunistinės ideologijos skleidimui, kaip ir visos tuo metu Lietuvoje nuo 1945 iki 1950 metų įkurtos 3007 tokio tipo skaityklos. Tik paskui Baubliuose atidarytas ir iki šiol veikia paštas, medicinos punktas, kultūros namai, 1980m. pastatyta nauja ir iš pradinės į aštuonmetę reorganizuota mokykla, 1996m. atšventusi savo 70- metį. 1956m. įkurta biblioteka tais metais minėjo tik 40-ies metų atkarpą, kaimo istorijos plotmėje. Baublių kaimo bibliotekos istorija rašoma, akcentuojant jos naudą ir reikšmę gyventojų švietimui, skaitymo kultūros ugdymui, informacijos sklaidai. Nes „per pusę amžiaus sukaupto masinių bibliotekų darbo patyrimo, jo teigiamųjų bruožų negalima paneigti“⁴.

⁴Glušienė, A. Viešųjų bibliotekų raida. *Tarp knygų*, 1998, vasaris, p. 12.

2.1. DARBO RODIKLIŲ ANALIZĖ

Bibliotekos darbo rodikliai taip pat visumoje priklausomi nuo politinių vėjų srovių krypties. Įdomu pastebėti, kad buvo tokių metų, kai bibliotekoje skaitė visi galintys skaityti. Taip buvo vykdomi penkmečio planai, kaip ir visame liaudies ūkyje 100 su viršum procentų. Tų metų bibliotekininkai dar mena knygnešių laikus, kai atneštos knygos tiesiog būdavo užkeliamos „ant pečiaus“ iki kito karto. Čia surinkti duomenys nuo 1949 metų, kai buvo atidaryta skaitykla, nes tie septyni metai, iki 1956 metų bibliotekos atidarymo, irgi svarbūs ir įdomūs, taip pat reikalauja analizės, pateikiant bibliotekos istoriją.

Atidarius skaityklą joje buvo vos keli laikraščiai, kuriuos buvo galima skaityti tik vietoje. 1951m. skaitykla jau turėjo ir knygų, jos pradėtos išduoti į namus, buvo 34 skaitytojai. 1959m. buvo įkurtos kilnojamosios bibliotekėlės Žutautų ir Mikoliškių kaimuose. Todėl, nors tų metų surašymo duomenimis Baubliuose gyveno tik 242 gyventojai, bet 1961m. bibliotekoje skaitė jau 276 skaitytojai. Matomai, kilnojamosios bibliotekėlės taip pat turėjo savus skaitytojus. Jei tais metais skaitytojams buvo išduota 3269 vnt. spaudinių, tai vos po metų 1962-ais jau dvigubai daugiau-7843 vnt., ir 1963m. bibliotekoje jau skaitė visi galintys skaityti t. y. 402 skaitytojai, kuriems išduota 8233 vnt. Tais metais bibliotekai suteiktas garbės vardas, apdovanota „Puikaus darbo biblioteka“ diplomu. Čia reiktų pažymėti, kad tai buvo ir aukštų „Jaunosios Gvardijos“ kolūkio pasiekimų laikotarpis. Kolūkis, vadovaujant M. Navajauskui, tapo pirmaujančiu rajone, buvo statomi nauji gamybiniai kompleksai, pastatyti didžiuliai kultūros namai. 1968m. atidarytas vaikų darželis (ne tiek dėl būtinybės, kiek dėl mados), kurį vėliau, atsikėlus jaunoms šeimoms, teko statyti naują, didesnę. Vienas pirmųjų rajone „Jaunosios Gvardijos“ kolūkis buvo telefonizuotas. Vienaip ar kitaip tai, matomai, turėjo įtakos ir bibliotekos darbui. Tokie aukšti skaitomumo ir skaitytojų sutelktumo rodikliai išsilaikė iki 1970-ųjų, kai skaitytojų liko tik 368 ir išduotis sumažėjo perpus-3800 vnt. Tuo pačiu ir skaitomumo rodiklis nuo buvusio 20 nukrito iki 10.

1977m. centralizavus bibliotekų tinklą, Baublių kaimo biblioteka tapo Kretingos centrinės bibliotekos filialu Nr. 26, viena iš 1843 tuo metu Lietuvoje veikusių tokių filialų. 1976m. biblioteka jau turėjo 429 skaitytojus, kurie išsilaikė stabiliai iki 1980-ųjų ir išduotis išaugo iki 9064 vnt. Jei vėl mėgintume pažvelgti į kolūkio tuometinį gyvenimą, pamatytume, kad tai daugiabučių namų Baubliuose statybos era ir jaunų specialistų pritraukimo į kaimą vėjus. Per tuos kelerius metus gyventojų skaičius šoktelėjo virš 500, todėl nenuostabu, kad ir skaitytojų skaičius išaugo.

Dar svaresniais bibliotekos klestėjimo metais pagal turimus duomenis, galėtume laikyti 1981- 1987 metus. Tais metais bibliotekoje skaitė virš 500 skaitytojų, kuriems būdavo išduodama per 10 tūkstančių vnt

spaudinių. Sunku dabar pasakyti kas sąlygojo tokį gausų būrį skaitytojų. Neatmesime ir „priverstinės“ knygnešystės įtakos, bet, manau, požiūris į knygą vis tik tuo metu buvo palankesnis knygos naudai.

Kaip ir visad, pereinamasis laikotarpis atsineša savo pasekmes, taip jų neišvengta ir bibliotekose, griūvant sovietinei struktūrai. Žymiai sumažėję bibliotekos rodikliai, darbas puse etato, kai kurių bibliotekų uždarymas, tai vis pasekmės, to ką atneša politinių sistemų kaita. 1990 m. bibliotekoje skaitė tik 135 skaitytojai, kuriems išduota 2755 vnt. spaudinių. „Lietuvos nepriklausomybės atkūrimas buvo radikalių politinių, socialinių ir ekonominių reformų pradžia.<...> 1990m., priėmus Vietos savivaldos pagrindų įstatymą, masinės bibliotekos perėjo savivaldybių žinion ir tapo priklausomos nuo vietos valdžios sprendimų. Vietinė valdžia daugelyje vietų ėmėsi reorganizuoti bibliotekų tinklą, mažinti darbuotojų skaičių“⁵. Taip per kelerius metus buvo uždaryta per 200 bibliotekų, 255 sujungtos su mokyklų bibliotekomis. Baublių kaimo bibliotekai šiuo atžvilgiu likimas buvo palankesnis. Kretingos savivaldybės M. Valančiaus biblioteka sugebėjo savo filialus apginti, jų nei naikino, nei masiškai jungė prie mokyklų bibliotekų. Nuo 1995m. bibliotekos darbo rodikliai auga. 1995m. bibliotekoje skaitė 187 skaitytojai, o 2002m. –264, išduotis nuo 4907 vnt., išaugo iki 14192 vnt. Didelę dalį išduodamų spaudinių sudarė periodinė spauda, tai vėlgi lemia blogos materialinės gyventojų sąlygos ir nemažos prenumeratos kainos. Nors bibliotekoje tais metais buvo prenumeruojami tik rajoniniai laikraščiai ir vienas dienraštis, bet jų paklausa buvo didelė. Taip pat išaugo ir lankomumo rodiklis, jei 1976 metais jis buvo 5,1 tai 2002 jau siekė 10,1. Šalia savo pagrindinės funkcijos, gyventojų aptarnavimo knyga, biblioteka visus tuos metus dirbo ir kultūrinį darbą, rengė parodas ir teminius renginius. Šis darbų baras plačiau apžvelgiamas kitame skyriuje.

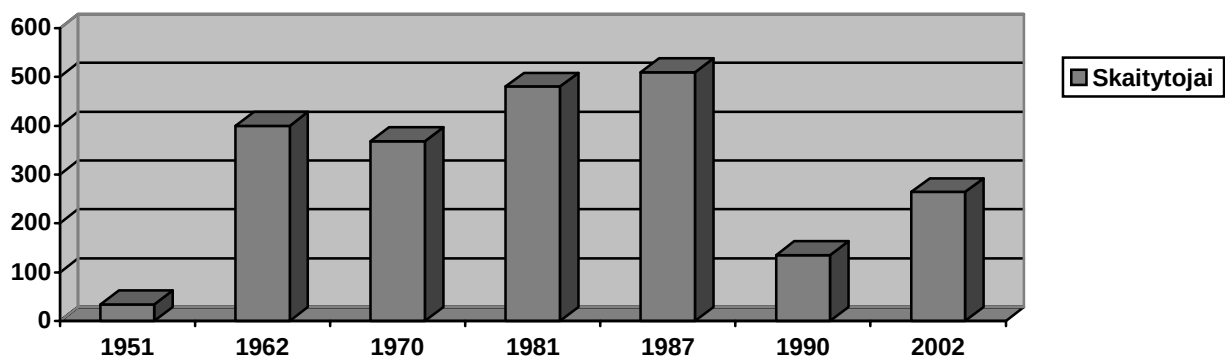
Nuo 1962 m. bibliotekoje pradėti vesti abėcėlinis ir sisteminis katalogai. Tai būtų bibliografinio darbo pradžia. 1963 m. buvo pradėtos vesti laikraščių ir žurnalų straipsnių kartotekos. 1978 m. pildytos tokios teminės kartotekos kaip „Kelionė po profesijas“, „Mes tavo tvirta pamaina komjaunime“. Iki šiol pildoma kraštotyrinė kartoteka „Baublių kaimas spaudoje“.

Toliau pateiktose grafinėse schemose matome bibliotekos darbo rodiklių kaitą bibliotekoje. Čia panaudoti duomenys tų metų, kurie labiausiai atspindi rodiklių augimą arba kritimą. 1951 m. svarbūs tuo, kad tais metais knygos pradėtos išduoti į namus, nors šalia to, kad užfiksuoti 34 skaitytojai, išduotis nenurodoma. Įdomu, kad 1961m., skaitytojų buvo 276, šį skaičių po visų permainų, kritimų ir augimų randame ir 2002-ųjų metų bibliotekos ataskaitoje.

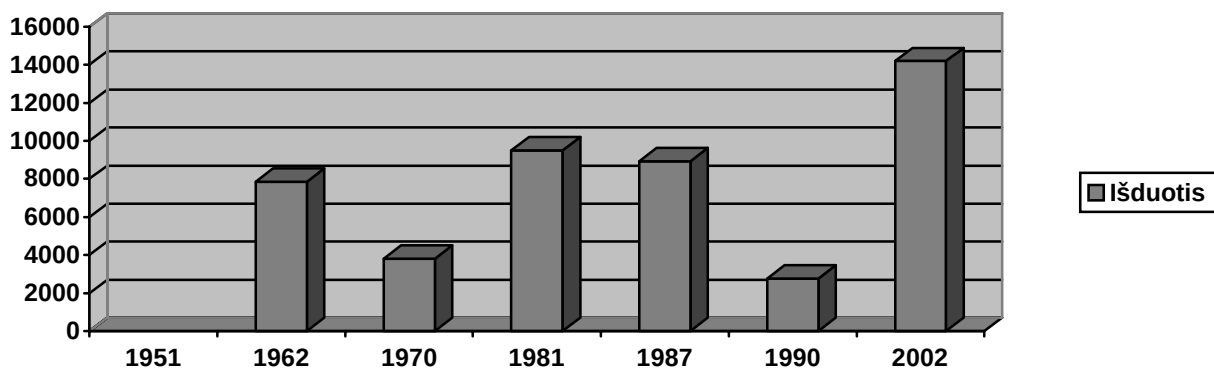
⁵Gluosienė, A. Viešųjų bibliotekų raida. *Tarp knygų*, 1998, vasaris, p. 12.

SKAITYTOJŲ RAIDA BIBLIOTekoJE 1951- 2002m

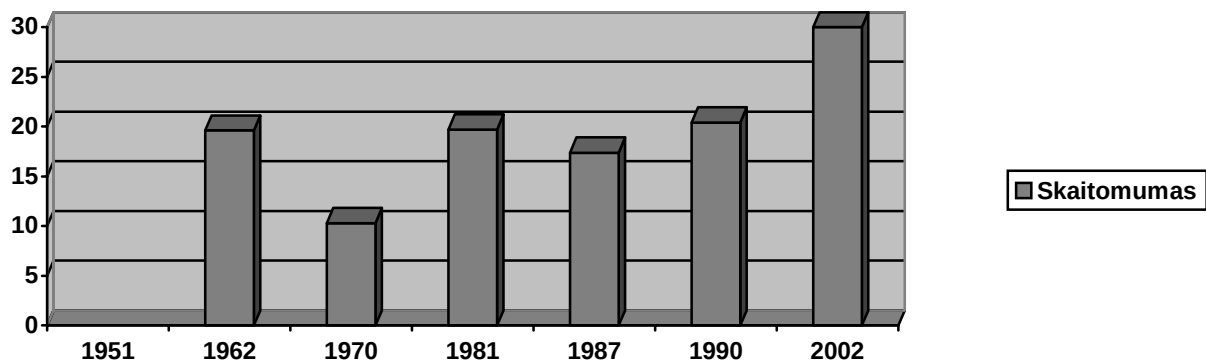
7

IŠDUOTIES DINAMIKA BIBLIOTekoJE 1951- 2002m.

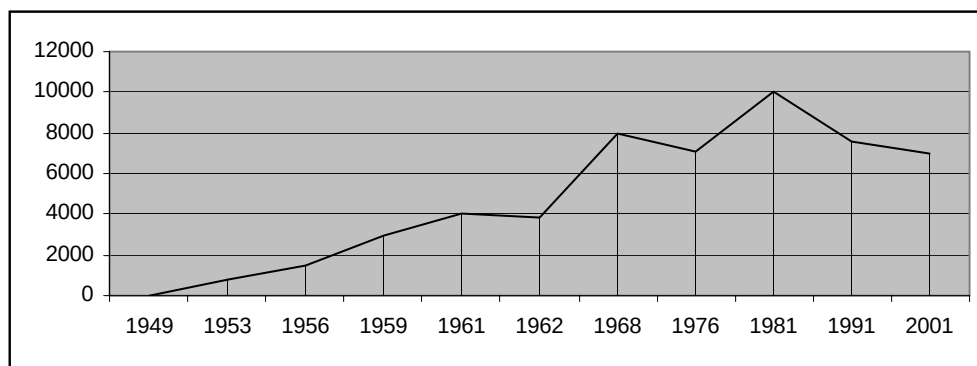
SKAITOMUMO RODIKLIO KAITA 1951- 2002m.

Skaitykla Baubliuose, kaip ir visoje respublikoje, buvo įkurta labai greit, 1949m., vykdant spartuoliškus partijos planus. Aišku, kad jokio knygų fondo skaitykla neturėjo, joje buvo vos keli laikraščiai. Po 1940-1941m. fondų valymo vajaus, kurį K. Senkevičius vadina „Bibliogenocidu“, manau nelabai kas buvo likę ir seniau įkurtose bibliotekose. Todėl pradėti teko nuo nulio. Vadovaudamiesi Lietuvos Komunistų partijos VI suvažiavimo nutarimu siųsti į kolektyvinius ūkius literatūrą „įvairių miesto įstaigų bei įmonių partinės, komjaunimo, profsąjungos ir kitos organizacijos jau 1949m. surinko ne vieną tūkstantį knygų, sukomplektavo dešimtis bibliotekėlių ir įteikė jas šefuojamiems kolūkiams”⁶. Žinoma, didžiausią dalį to meto gaunamos literatūros sudarė komunistinės ideologijos skleidėjų veikalai, spaudiniai rusų kalba, bet 1953 m. kaimo skaitykla savo fonde jau turėjo 750 vnt. knygų. Per pora metų fondas išaugo dvigubai, 1956m. fonde buvo 1439 vnt., o 1959m. jau 2978 vnt. spaudinių. Didelis fondo nurašymas užfiksuotas 1962m., kai per metus nurašyta vos ne tūkstantis vnt. ir fonde liko 3793 vnt. 1963 m. fondo apyvartos rodiklis buvo 2, t.y. kiekvienas fondo spaudinys vidutiniškai išduotas po du kartus. Visus tuos metus su didesniais ar mažesniais nukrypimais fondas augo arba išliko stabilus. Įdomu paminėti, kad kaip ir skaitytojų skaičius 1976m. tolygus 2002 metams, taip ir bibliotekos fondas 1976m. buvęs 7082 vnt. tolygus 2002 m. bibliotekos fondui-7026 vnt. daug knygų (1634vnt.) nurašyta 1991m., po nepriklausomybės atkūrimo, vadovaujantis Kultūros ministerijos įsakymu dėl pasenusios savo turiniu literatūros. Iš tiesų tai buvo nurašyti tik metų metus stovėję neaktualūs ir nenaudojami spaudiniai.

Deja bibliotekos fondas per paskutinius dešimt metų pasipildė tik labai nežymiai. Buvo metų, kai gaunama tik keletas vnt. naujų spaudinių. Išaugus leidyklų galimybėms, ir Lietuvoje dar nematytais mastais pradėjus leisti naujas knygas, tai labai skaudžiai atsigręžė prieš bibliotekas, dėl finansinių sunkumų negalinčias, šios literatūros komplektuoti savo fonduose ir patenkinti vartotojų poreikių.

FONDO DINAMIKA BAUBLIŲ KAIMO BIBLIOTEKOJE 1949-2002 M.

⁶ Sinkevičius, K. Lietuvos TSR bibliotekų istorija. Vilnius: Mokslas, 1983. p.121.

Kas sąlygojo tokią didelę bibliotekos darbuotojų kaitą Baublių bibliotekoje, dabar sunku pasakyti. Bet per tuos penkiasdešimt metų bibliotekoje iš viso dvidešimt keturis kartus vyko perdavimai. Darbuotojai keitėsi kai kada du kartus per metus. Vidutiniškai paėmus tai tik po du metus darbo tenka kiekvienam bibliotekininkui. Gal sunkios politinės sąlygos, reikalavimas propaguoti svetimą lietuviui ideologiją, gal tiesiog visais laikais buvęs tik minimaliai apmokamas bibliotekininko darbas vertė žmones daryti kitą pasirinkimą. Tokia darbuotojų kaita, aišku nieko gero bibliotekai nedavė, juk yra sakoma, kad išeidamas bibliotekininkas dažniausiai su savim išsineša ir biblioteką, t.y. visa rašytinę medžiagą, kartotekas, aplankus, sukaupią informacinį fondą. Taip bibliotekoje lieka tik knygų fondas, kartais ir tas ganėtinai nustekentas. Nors jei per metus pasikeičia bent du darbuotojai, vargu ar buvo ir ką išsinešti. Įdomu tai, kad bibliotekos darbo pradžioje čia savo jėgas mėgino net keturi vyrai. Po to, kai 1949 m. atidarytoje skaitykloje pirmąją jos vedėja dirbusi Konstancija Grikškaitė 1951 m. paliko šį darbą, jos vietą užėmė Alfonsas Lukas, dirbęs iki 1952-ųjų. Po jo 1953-1954 m. mėgino padirbėti Jonas Koviera ir Pranas Lingė. Paskui vėl tik metus išbuvo Danutė Kerpytė. Tiek darbuotojų ėjo pareigas tuometinėje skaitykloje.

1956 m. atidarius biblioteką, pirmuoju jos vedėju tapo Pranas Lukauskas. Bibliotekoje jis išdirbo metus. Kaimo žmonėms žinomas kaip muzikantas ir kultūros darbuotojas, ilgus metus dirbęs kino mechaniku, ilgametis bibliotekos skaitytojas, iki šiol nesiskiriantis su knyga.

Paskui jau gana ilgai, pagal to meto sparčią kaitą, net keturis metus iki 1961 m. bibliotekoje dirbo Zina Einaitė. Reikia pažymėti, kad per tuos metus išaugo visi bibliotekos darbo rodikliai: ir išduotis, ir fondai, ir skaitytojai. 1962m. trumpam atėjo Teklė Navajauskienė, tais pačiais metais ją pakeitė Olė Karklinienė, išdirbusi iki 1966 m. , tais metais visi galintys skaityti tapo bibliotekos skaitytojais, o 1963m. biblioteka apdovanota kaip geriausiai rajone dirbanti biblioteka.

1967-1969 m. bibliotekoje spėjo padirbėti trys moterys: V. Sendrauskienė, A. Macienė A.Vaitkevičienė. Po jų įsidarbinusi Teresė Mažonienė išdirbo keturis metus, iki 1974-ųjų. Tuomet vėl trumpam atėjo A. Šlimaitė, o po jos vėl T. Navajauskienė T Mažonienė išduoda knygas B. Liubertienei

Nuo 1975 m. iki 1980 m. bibliotekoje dirbo Zofija Jurevičienė. Tais metais biblioteka garsėjo renginiais vaikams, parodomis. 1978 m. biblioteka užėmė pirmąją vietą rajone „Už masinį darbą su vaikais“ Darbo rodikliai taip pat buvo gana aukšti.

Z. Jurevičienė, kaip pareiginga darbuotoja buvo pakviesta dirbti į kolūkio dispečerinę tarnybą. Jos pradėti vesti kraštotyriniai aplankai ir dabar yra puiki informacijos sandauga.

Z. Jurevičienė 1976m.

Ją pakeitė Stasė Gideikienė, kurią 1981 m. dekretinių atostogų išleido Virga Lukauskienė. 1982 m. grįžusi S. Gideikienė išdirbo iki 1984-ųjų. Reikia pažymėti, kad tais metais bibliotekos darbo rodikliai sparčiai augo, nors, kaip pati buvusi bibliotekininkė sako, taip reikėjo. Buvo vykdomi planai, kaip ir visame liaudies ūkyje „su viršum“. Todėl atmintyje išlikusios priverstinės knygnešystės ir skaitytojų „medžioklė“. 1984 m. perdavusi biblioteką Loretai Ivanauskienei, S. Gideikienė pradėjo nuosavą verslą, tapo, ne tik rajone žinoma, floriste. Iki šiol rengia parodas, dalyvauja tautodailininkų mugėse.

S Gideikienė bibliotekoje 1983 m.

1986 m. bibliotekoje pradėjo dirbti Danguolė Gibišienė. Taip baigėsi užsitęsusi darbuotojų kaitos krizė, nes bibliotekoje ji darbuojasi iki šiol. Pirmaisiais Nepriklausomybės metais Lietuvos bibliotekoms tekę išbandymai neaplenkė ir Baublių kaimo bibliotekos. Staigus šuolis atgal, žymiai sumažėję darbo rodikliai visa tai pergyveno ir šio kaimo biblioteka. Nuo 1991 m. iki 1996 m. buvo dirbama puse etato. 1990m. sumažėję darbo rodikliai, nuo 1995 m. pradėjo augti. 1999 m. biblioteka apdovanojama „Už nuoseklų darbą su vaikais“, 2002 m. Klaipėdos apskrities I. Simonaitytės bibliotekos rengtame konkurse „Praeities vertybės ateičiai“, pelnė prizinę vietą.

D. Gibišienė bibliotekoje 1999 m.

Visokių būta darbuotojų ir visokių būta metų. Kiekvienas laikmetis atsineša savo tikslus, siekius ir paradigmas. Kad ir kaip bebūtų vistiktai „bibliotekos buvo vieni iš svarbiausių kultūros ir švietimo židinių, ypač kaimuose. Bibliotekininkų pasišventimo ir profesionalumo dėka buvo stengiamasi puoselėti nacionalines tradicijas ir vertybes, daugelyje bibliotekų kaupti kraštotyriniai fondai ir kartotekos yra vertingi vietos kultūros istorijos šaltiniai”⁷.

⁷ Gluosienė, A. Viešųjų bibliotekų raida. *Tarp knygų*, 1998, vasaris, p. 12

Biblioteka kaime visais laikais buvo ta vieta kur rinkdavosi tiek vaikai, tiek suaugę. Per eilę metų čia paruošta gausybė parodų ir parengta garsinių renginių. 1960 m. prie bibliotekos, kol dar nebuvo kultūros namų, veikė dramos ir tautinių šokių kolektyvai. Nuo 1963 m. iki 1966 m. prie bibliotekos veikė devynių žmonių taryba. Jau 1961m. bibliotekoje rengiamos parodos ir literatūriniai vakarai. 1964 m. „Jaunosios Gvardijos” kolūkis padarė standus propaguoti naujai gaunami literatūrai mokslo ir religijos, žemės ūkio klausimais. Kai taip smarkiai keitėsi darbuotojai ne kažkiek ir renginių tais metais. 1976 m. daug parodų skirta partijos suvažiavimo propagandai, skaitymų ciklas „Lenino jaunystė”. 1977 m. vėlgi eilė renginių spalio 60- mečiui ir kt. Iš viso paruoštos 38 parodos, o 1978 m. jau 53, panašiai ir sekančiais metais. Tais

metais biblioteka garsėjo įdomiais renginiais, skirtais vaikams. Vyko knygų tvarkymo popietės, kur buvo kviečiami visi vaikai. Neapsieita, aišku ir be ideologinio darbo.

1977 m. bibliotekininkė Z. Jurevičienė su kaimo moterų būreliu, kovo 8 – osios proga.

1983 m. paminėtinas politinės literatūros mėnuo, kurio metu išduota 210 vnt. šios literatūros. Bibliotekininkams vykdavo seminarai, gamybiniai susirinkimai. Darbuotojai keitėsi patirtimi, aptarė darbo re

zultatus. Paskaitas ir išvykas bibliotekininkams rengdavo centrinė biblioteka, kuriai ir priklausė kaimų filialai.

Rajono bibliotekininkai viename iš išvažiuojamųjų seminarų, centre Baublių kaimo bibliotekos bibliotekininkė S. Gideikienė.

Po nepriklausomybės atkūrimo, aišku, prasidėjo kitas etapas ir bibliotekos renginių baruose. Parodos ir kiti renginiai nebebuvo politizuojami. 1991 m. paruoštos penkios parodos ir devyni garsiniai skaitymai vaikams. Sekančiais metais taip pat buvo ruošiamos parodos aktualiomis temomis, vaikų darbų parodos, garsiniai renginiai. Tradiciniais tapę renginiai vaikų knygos dienos, Advento renginių ciklas, kraštotyriniai renginiai, skatinantys domėtis savo krašto praeitimi, tradicijomis. 1998 m. prie bibliotekos pradėjo veikti vyresnių klasių mergaičių būrelis „Vaivorykštė“, ruošęs programėles jaunesnių klasių moksleiviams, dalyvavęs kitų rajono bibliotekų renginiuose ir t.t. 1999 m. pradėjo veikti jaunesniųjų vaikų, darbščiųjų rankų būrelis „Skrudėliukas“. Nuo 2000 m. biblioteka dalyvauja mokyklos rengiamuose projektuose, vaikų laisvalaikio užimtumo programose. Pastoviai rengiamos parodos ir žodiniai renginiai žymioms datoms paminėti. Darbe su vaikais didelis dėmesys kreipiamas į etninės kultūros išsaugojimą, tradicijų tęstinumą. Bibliotekoje vyksta žemaitiškos popietės. Džiugu, kad jau užaugusi vaikų karta, pirmųjų renginių dalyviai, su įdomumu prisimena tai kas vyko bibliotekoje

Vaikai renginio bibliotekoje metu. 1996 m.

Graži draugystė užsimezgė tarp Jokūbavo ir Baublių kaimo bibliotekų. Draugystės popietės tarp abiejų bibliotekų skaitytojų tapo tikrai šventiški, turiningi ir įsimintini renginiai. Vyko knygų aptarimai, vakarai, skirti AIDS ir narkomanijos prevencijai. Šioje nuotraukoje užfiksuotas pirmasis Jokūbavo

bibliotekos skaitytojų apsilankymas Baubliuose 1997m., kai jokūbaviškiai suvaidino knygelės „Viplala“ ištrauką. Po to buvo draugystės ažuoliuko sodinimo šventė Jokūbave, Mindaugo karūnavimo dienai skirtas vakaras, „Tavęs, lietuvi, praeity ieškojau“ Baublių bibliotekoje ir kt.

Aktyviai renginiuose dalyvavo Baublių kaimo bibliotekos būrelio „Vaivorykštė“ mergaitės. Būrelio mergaitės noriai rinkdavosi į temines popietes bibliotekoje, ruošdavo programėles kitiems bibliotekos lankytojams, dalyvaudavo mokykloje ir rajone rengiamuose konkursuose.

Aistė Jonutytė ir Simona Šilgalytė Jokūbavo bibliotekoje pristato poeto V. Mačernio 80-osioms gimimo metinėms skirtą programą.

Būrelio „Vaivorykštė” mergaitės Baublių pagrindinės mokyklos mokiniams rodo vaidinimą „Suplėšyta knyga”, aktorės (iš kairės) A. Jonutytė, I. Domarkaitė, A. Šilgalytė, S. Šilgalytė.

Daug dėmesio bibliotekoje skiriama jaunimo turiningam laisvalaikiui. Nuolat vyksta darbelių, piešinių parodos. 1999m. bibliotekoje vyko viena iš gražiausių, daug lankytojų dėmesio sulaukusi baubliškės aštuntokės I. Kundrotaitės siūtų žaislų paroda.

Biblioteka dalyvauja mokyklos rengiamuose projektuose. Paminėtinas 2000m. mokytojos Z. Domarkienės parengtas projektas „Kartu su pasaka”. Bibliotekoje buvo kuriamas pasakų namas, renkama pasaka-karalienė.

Čia vaikai su karūna, skirta „Raudonkepuraitei”.

Labai gražūs, jau tradiciniais tapę, Advento renginiai. Kasmet gruodžio mėnesį bibliotekoje vyksta keturios popietės, skirtos etninės kultūros ugdymui, tradicijų ir papročių puoselėjimui.

Vaikai viename iš Adventinių renginių, kur prisimenami senieji Kūčių vakaro burtai. 2003m.

Poetės M. Kudrauskaitės susitikimas su Baublių bibliotekos skaitytojais 2003 metais

3. PATALPOS. ŪKINĖ VEIKLA

Pirmoji skaitykla Baublių kaime 1949 m. buvo atidaryta buvusių ūkininkų Beniušių troboje. Beniušiai buvo išvežti į Sibirą, o jų pastatai atiteko kolūkiui. Čia įsikūrė kolūkio raštinė, pieninė. Paskui, kai kolūkio raštinė persikėlė į naujai pastatytus kultūros namus, „beniušynas“ (taip visais laikais vadinama ši vieta) buvo atiduotas gyventojams, kaip gyvenamos patalpos. Po Nepriklausomybės atkūrimo pastatai buvo grąžinti savininkams, kurie juos vis dar nuomoja gyventojams.

1949-1955-ieji

1956 m., plėtojantis kolūkio veiklai ir užėmus visas buvusios skaityklos patalpas, biblioteka buvo atidaryta kitame gyvenamajame name, ji prisiglaudė B. Karnauskienės name. Senovinis dviejų galų namas ir dabar stovi Baublių kaime, tik jau tuščias. Ilgus metus čia gyvenusios seserys, žmonių meiliai Barbele ir Magdele vadintos, viena jau mirusi, kita dienas leidžia senelių namuose.

1956-1961-ieji

1962 m. Baublių kaime buvo pastatyti tam laikui neįtikėtinai dideli kultūros namai. Vietos čia atsirado ir bibliotekai. Po vienu stogu talpinosi visos įstaigos. Šalia bibliotekos įsikūrė pradinė mokykla, kolūkio raštinė, medicinos punktas. Kultūros namuose, atitinkačiuose visus moderniausius reikalavimus lankėsi žymus Lietuvos scenos meistrai. Dabar pastatas privatizuotas, kaip vaiduoklis kaimo centre, laukia paskutinės dienos.

1962-1975- ieji

Po trylikos metų 1975 m. biblioteka vėl kraustėsi, šį kartą į naujai pastatyto daugiabučio namo butą. Bibliotekai buvo atiduotas trijų kambarių butas, kur įsikūrė atskirai vaikų ir suaugusių fondai, skaitykla. Patogu buvo tai, kad biblioteka atsidūrė pačiame kaimo centre, priešais buvo naujai pastatytos valgykla ir parduotuvė. Patalpos buvo šildomos centralizuotai iš kolūkio katilinės.

1975-1984- ieji

Kadangi butų paklausa tuo metu kaime augo, o kolūkis 1984 m. nupirko buvusio kolūkio pirmininko M. Navajausko namą, tai biblioteka ir medicinos punktas buvo perkelti tenai. Viena, kas visiškai netiko

bibliotekai buvo tai, kad namas stovėjo pačiame kaimo gale, o tai, aišku, buvo nepatogu lankytojams. Reikia pasakyti, kad persikraustant į naujas patalpas, Žalgirio seniūnija nupirko bibliotekai stalus, kėdes, kilimus, šviestuvus. Tai vis tas inventorių, kuriuo biblioteka naudojasi iki šiol. Prasidėjus politinėms pertvarkoms šalyje, bibliotekos materialinė bazė tik blogėjo. Ilgus metus biblioteka buvo visiškai nešildoma, ir kaip nepaminėti fakto jog 1996-ųjų pabaigoje biblioteka, pagaliau, gavo elektrinį šildytuvą. Nors ir menka paguoda, jei nelabai buvo iš ko mokėti už elektrą, bet vis šis tas.

1984-2001-ieji

2002 m. biblioteka vėl kraustoma. Šį kartą į naujai suremontuotas buvusio vaikų darželio patalpas. Biblioteka vienoje didelėje erdvėje talpina skaityklą, vaikų ir suaugusių fondus. Šalia įsikūrę Maldos namai, medicinos punktas, darželio grupė. Netoliese yra mokykla, parduotuvės, autobusų sustojimo vieta.

2002-ieji...

2002-ieji. BIBLIOTEKOS KRAUSTYMOŠI AKIMIRKOS

Knygos jau sukrautos, dar akimirka ant laiptų, kuriais į biblioteką skubėjome nuo 1984-ųjų, beveik 20m.

Kartu su knygomis į naujas patalpas. Šitaip iškeliavo dvi priekabos knygų, traktoriumi jas vežė J. Šilgalis.

Čia reikės įsikurti. Erdvu ir šviesu naujai suremontuotose buvusio vaikų darželio patalpose. Didieji kraustymosi entuziastai ir pagalbininkai Baublių pagrindinės mokyklos vasaros stovyklos „Pažinimo džiaugsmas“ mokiniai su mokytoja J. Šližiene.

4. BIBLIOTEKOS APTARNAUJAMAS MIKRORAJONAS. GYVENTOJAI

Baubliuose įkurta biblioteka aptarnavo ne tik šio kaimo žmones, bet ir aplinkinių kaimų gyventojus. Jau 1957 m. buvo įkurta kilnojamoji bibliotekėlė Mikoliškių, o 1959m. ir Žutautų kaimuose. Šių metų surašymo duomenimis Baubliuose gyveno 242 gyventojai, Žutautuose ir Mikoliškiuose dar apie tris šimtus. Tuomet gyventojai dar buvo išsisklaidę po vienkiemius, tokie kaimeliai kaip Greičių, Kalno-Grikštų, Utrių turėjo po keletą gyventojų. Tokiu būdu bibliotekos aptarnaujamame mikrorajone gyveno apie 600 gyventojų.

Baublių kaimui tapus kolūkio centru augo ir šio kaimo gyventojų skaičius. 1976 m. jau gyveno 387 gyv. 1980 m.– 457 gyv. , 1987m.–531 gyv. Virš penkių šimtų gyventojų Baubliuose gyvena ir dabar. Iki 1995 m. iš viso bibliotekos aptarnaujamame mikrorajone gyveno per 800 šimtus gyventojų. Nuo 1996 m. Mikoliškių kaimo gyventojus aptarnauja Budrių kaimo biblioteka. Taip abi bibliotekos Baublių ir Budrių sutilpo į nustatytą septynių šimtų gyventojų ribą. Baublių kaimo gyventojų amžiaus vidurkis nėra žemas, todėl, kad kaime daug jaunimo, jaunų šeimų, auginančių vaikus. Tuo tarpu, Žutautų kaime pagrindą sudaro pagyvenę žmonės, vaikai užaugę, išėję iš kaimo, naujų gyventojų atsikelia labai retai. Įdomu tai, kad tokie, jau buvę užmiršti kaimai, kaip Kalno-Grikštai, Greičiai po nuosavybės grąžinimo metų, vėl turi po keletą gyventojų. Iš visų gyvenančių bibliotekos mikrorajone galinčių skaityti bibliotekoje yra apie 400. Yra vaikų iki 7 m., yra išvykusių ir besimokančių kitur ir t.t.

Kretingos rajono Žalgirio seniūnijoje, kurioje yra ir Baublių kaimo biblioteka, yra dar trys bibliotekos. Iki Raguviškių bibliotekos yra 3 km., iki Jokūbavo 8 km., ir iki Budrių bibliotekos 8 km. Kiekviena šių bibliotekų turi savo skaitytojus, turi savo ateities planus. Dažnai bibliotekoms tenka, nutolus nuo savo tiesioginio darbo, imtis renginių organizatoriaus vaidmens, socialinio darbuotojo funkcijų.

5. BIBLIOTEKOS VIZIJA IR PERSPEKTYVOS

Be praeities nėra ateities, kažkas pasakė. Praeitis šiame darbe ir buvo apžvelgta. Dabar norėtusi pažvelgti į ateitį, pabandyti išdėstyti bibliotekos viziją, kokia ji turėtų tapti artimiausiu metu, kad išliktų šiame progreso ir technologijų pasaulyje.

Bibliotekininkystės mokslas sparčiai žengia į priekį, nieko nebestebina virtualių laikmenų bankai, internetas, kur į informacinį pavidalą transformuojama visa, kas tik įmanoma. Popierinėje bibliotekoje besirausiantis bibliotekininkas tikrai neturi ateities. Dabar vartotojui reikia ne tik knygų, tuo labiau, kad ir tų pačių smarkiai trūksta. Informacija plinta tokiais kiekiais ir greičiais, kad net pasitelkus naujas technologijas, reikia mokėti orientuotis informacijos srautuose. Manau, kad bibliotekininkas pirmiausia ir turi tapti tuo vadovu, žinių ir informacijos pasaulyje. „Kiekviena biblioteka, kaip savarankiškas gyvas organizmas, norėdamas išlikti ir būti nuolat kintančioje dabartyje, per modernią bibliotekininkystės filosofiją, <...> turi pabandyti suvokti ir keisti save, atsižvelgdama į postmodernios visuomenės poreikius”⁸. Visuomenės poreikiai auga sparčiau už bibliotekų galimybes. Bet, manau, nors minimumą tų poreikių įmanoma patenkinti. Negalime juk į ateitį šliaužti vėžlio greičiu, be to jau gana ilgas laiko tarpas, kai išsivysčiusios pasaulio šalys kompiuterizavo savo bibliotekas, sukūrė modernius informacijos centrus. Daug padaryta ir mūsų respublikoje, mūsų rajone, juk Kretingos savivaldybės M. Valančiaus viešojoje bibliotekoje vienas pirmųjų Lietuvoje įkurtas informacinis centras. Bibliotekų darbą visais laikais įtakojo finansinės galimybės. Kad ir lėtai, bet vis tik einama į priekį, manau, netoli tas metas, kai ir Baublių kaimo biblioteka bus kompiuterizuota. Pasaulyje, lekiančiame tokiais šuoliais, daug, rodos, neįtikėtinų dalykų, fantastiškiausios vizijos stebėtinai greit tampa realybe.

Biblioteka turėtų gyventi kartu su visuomene, turėtų būti gyvas organizmas, o ne tik knygų (dažniausiai nebeatitinkančių vartotojų poreikių) saugykla. „Norėdamos egzistuoti greitai kintančioje visuomenėje ne kaip sentimentalus žmonijos kultūros paminklas, o kaip aktyvus jos narys bibliotekos turi tapti šios visuomenės dalimi ir gyventi kartu, jausdamos visuomenės poreikius, interesus, pokyčius”⁹.

⁸ Straigytė, J. Viešosios bibliotekos postmodernumo kontekste. *Tarp knygų*, 1997, vasaris. P. 9.

⁹ Ten pat. p. 11.

NAUDOTOS LITERATŪROS SĄRAŠAS

- Gluosienė, A. Viešųjų bibliotekų raida. *Tarp knygų*, 1997, lapkritis, p.9.
- Gluosienė, A. Viešųjų bibliotekų raida. *Tarp knygų*, 1998, vasaris, p.11 – 13.
- Griciūtė, L. Įtampos laikas. *Tarp knygų*, 1991, liepa, p.1.
- Jaskonienė, D. Lietuvos bibliotekos 1996 metais. *Tarp knygų*, 1997, rugpjūtis, p.13-14.
- Jaskonienė, D. Savivaldybių viešosios bibliotekos 1999 metais. *Tarp knygų*, 2000, birželis, 14-18
- Sinkevičius, K. Lietuvos TSR bibliotekų istorija. Vilnius: Mokslas, 1983. 256 p.
- Sinkevičius, K. Bibliogenocidas. *Tarp knygų*, 1992, spalio, p.9-13.
- Sinkevičius, K. Konceptualūs bibliotekų raidos klausimai. *Tarp knygų*, 1993, spalio, p.1-4.
- Sinkevičius, K. Telkime jėgas bibliotekų istorijos tyrimams. *Tarp knygų*, 1995, rugpjūtis, p.7.
- Straigytė, J. Viešosios bibliotekos postmodernumo kontekste. *Tarp knygų*, 1997, vasaris, p. 9-11.

PRIEDAI

IŠ BIBLIOTEKOS METRAŠČIO

- 1949 m.** – Baubliuose buvo atidaryta skaitykla.
- 1951 m.** – knygos pirmą kartą išduodamos į namus.
- 1956 m.** – rugsėjo mėn. padidėjus knygų fondams įkuriama biblioteka.
- 1957 m.** - įkuriama pirmoji kilnojamoji biblioteka.
- 1959 m.** - įkurta dar viena kilnojamoji biblioteka, knygų fondas siekia 2978 vnt.
- 1961 m.** – biblioteka turi 193 skaitytojus, jiems išduota po 10 knygų.
- 1962 m.** – pradėti vesti abėcėlinis ir sisteminis katalogai.
- 1963 m.** – visi galintys skaityti (402) skaitė bibliotekoje. Bibliotekai suteikiamas garbės vardas.
- 1966 m.** – bibliotekos fondas siekia 7471 vnt.
- 1975 m.** – biblioteka perkeliama į naujas patalpas 18-os butų name.
- 1977 m.** – biblioteka pradėjo dirbti centralizuotoje sistemoje, tapo Kretingos CB filialu Nr. 26.
- 1982 m.** - sutelkta 500 skaitytojų, jiems išduota po 20 vnt. spaudinių.
- 1984 m.** – biblioteka įsikuria buvusiam M. Navajausko name.
- 1987 m.** – vyko susitikimas su rašytoju marinistu Ignu Pikturna.
- 1991 m.** - skaitė 193 skaitytojai, jiems išduota 5237 vnt. spaudinių.
- 1992 m.** – šiais metais gauta tik 251 vnt knygų.
- 1995 m.** – biblioteka gavo „Respubliką“, ir du rajoninius laikraščius.
- 1996 m.** – biblioteka gavo elektrinį šildytuvą, vėl dirbama pilnu etatu.(po penkių metų pertraukos)
- 1998 m.** – vaikai lankė du būrelius prie bibliotekos „Vaivorykštė“ ir „Skruzdėliukas“.
- 1999 m.** – apdovanojimas „Už nuoseklų darbą su vaikais“. Buvo 261 skaitytojas.
- 2000 m.** - kartu su Jokūbavo biblioteka paruošta eilė renginių, aktyviai dalyvavo būrelių vaikai.
- 2001m.** – paruošta 13 parodų, 25 garsiniai renginiai.
- 2002m.** – Klaipėdos apskrities I. Simonaitytės bibliotekos rengtame konkurse „Praeities vertybės - ateičiai“ pelnyta prizinė vieta.

APIE BIBLIOTEKĄ RAŠYTA

Reikaitė, Z. Kaimo biblioteka šiandien. [apie tai, jog Baublių kaimo biblioteka labai gerai atliko jaunimo skaitymo analizę]. *Švyturys*, 1978, liepos 8, nr.79.

Reikaitė, Z. Kretinga. [apie turiningus renginius vaikams, kuriuos organizuoja Baublių bibliotekos bibliotekininkė Z. Jurevičienė]. *Bibliotekų darbas*, 1978, rugpjūtis, p. 25.

Blyžaitė, V. Vaikystės ieškojimai. [apie Jokūbavo bibliotekos skaitytojų viešnagę Baublių kaimo bibliotekoje]. *Pajūrio naujienos*, 1999, lapkričio 27, nr.92

Blyžaitė, V. Draugystės medis. [apie draugystės tarp Baublių ir Jokūbavo vaikų ažuoliuko sodinimo šventę]. *Pajūrio naujienos*, 2000, balandžio 28, nr.34.

Gibišienė, D. Jaunimo laisvalaikis. [apie I. Kundrotaitės siūtų žaislų parodą Baublių kaimo bibliotekoje]. *Pajūrio naujienos*, 2000, balandžio 28, nr. 34.

Domarkienė, Z. Šventės bibliotekoje. [apie renginius vaikams Baublių kaimo bibliotekoje, iliustr.]. *Švyturys*, 2000, liepos 12, nr.55.

Gibišienė, D. Viskas baigėsi laimingai. [apie Baublių kaimo bibliotekos būrelio „Vaivorykštė“ ir Jokūbavo bibliotekos renginį, vastybės diena paminėti]. *Pajūrio naujienos*, 2000, liepos 28, nr.60.

Gibišienė, D. Prieš narkomaniją ir AIDS. [apie renginį Jokūbave, kur su programa dalyvavo ir Baublių biblioteka]. *Pajūrio naujienos*, 2000, lapkričio 28, nr.94.

Kuklys, A. Ir kaimo bibliotekoje gali būti įdomu. [apie R. Lukauskienės rankdarbių parodą bibliotekoje ir kitus renginius, iliustr.]. *Švyturys*, 2001, sausio 27, nr.8.